Ukitaka kujiajiri uwe na roho ya paka

MJASIRIAMALI

KAMATA FURSA

Tovuti www.mjasriamari.co.tz/ ISSN 3456-1679. Na. 16, Alhamisi Februari 6, 2025 Bei Tsh. 1,000/= Ksh 100

TANZANIA SASA YAITIKA...

Hiki ni kishindo cha Dk. Samia

- MAKUNDI YOTE YASISITIZA NI MITANO TENA KWA MAMA HAKUNA MJADALA
- SHANGWE TUPU DODOMA AKIPOKELEWA, AHUTUBIA AKIWEKA MISIMAMO THABITI
- ATAKA WANA CCM KUTOBWETEKA, WAJIANDAE KWA 'ZIMA ZOTE, WASHA KIJANI

Unapotaka 'kupiga hela' kwa kulima vitunguu

Unataka kufungua Kampuni?

Kanga wanaweza kukutoa katika ufukara

Ardhi wapewa kongole kwa maktaba

NA MWANDISHI WETU

KAMATI ya Bunge ya Ardhi, Maliasili na Utalii imeipongeza Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi kwa kutenga fedha kiasi cha Shilingi milioni 500 kwa ajili ya kukamilisha ujenzi wa maktaba ya Chuo cha Ardhi Tabora.

Akizungumza hivi karibuni, katika kikao cha Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Ardhi, Maliasili na Utalii wakati wa kupokea na kujadili taarifa ya utekelezaji Bajeti ya vyuo vya Ardhi Tabora (ARITA) na Morogoro (ARIMO) ya mwaka 2024/2025, Mwenyekiti wa Kamati hiyo Timotheo Mzava amesema, uamuzi wa Wizara kutenga fedha ni mzuri na muhimu katika maendeleo ya vyuo hivyo na wanafunzi kwa ujumla.

Msisitizo wa kamati yetu, vyuo hivi vya ardhi ni taasisi muhimu ya kuandaa wataalamu sambamba na kusaidia kazi, hivyo Wizara ya Ardhi iendelee kutupia jicho kwenye vyuo hivi ili vienedelee kufanya kazi yao inavyopaswa" amesema Mhe. Mzava.

Akizungumza wakati wa kuwasilisha taarifa za vyuo hivyo kwenye Kamati, Waziri wa Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi Deogratius Ndejembi aamesema Wizara yake imepokea maelekezo ya kamati kwa utekelezaji na ufanisi wa vyuo hivyo.

Kikao hicho cha Kamati ya Bunge kimehudhuriwa Viongozi wa Wizara akiwemo Katibu Mkuu Mhandisi Anthony Sanga, Naibu Katibu Mkuu Lucy Kabyemela, Wajumbe wa Menejimenti ya wizara pamoja na watendaji wa vyuo vya ARITA na ARIMO.

Halmashauri zatakiwa kutatua kero

NA ALBANO MIDELO, Songea

KATIBU Tawala wa Mkoa wa Ruvuma Mary Makondo ameziagiza Halmashauri zote nane kushughulikia kero na malalamiko ya wananchi kwa ufanisi zaidi.

Agizo hilo limetolewa katika Baraza la Madiwani la Halmashauri ya Wilaya ya Songea, lililofanyika katika Ukumbi wa Halmashauri Lindusi. Katika kikao hicho, Katibu Tawala wa Mkoa wa Ruvuma aliwakilishwa na Amina Tindwa.

Katika hotuba yake, Tindwa alisisitiza kuwa taasisi zote za umma zinapaswa kushughulikia malalamiko ya wananchi kwa mujibu wa maelekezo kutoka TAMISEMI na Ofisi ya Rais – Menejimenti ya Utumishi wa Umma.

Alisema kuwa hatua hii ni sehemu ya utekelezaji wa Ilani ya Chama cha Mapinduzi na kuimarisha uwajibikaji wa watumishi wa umma.

Aidha, Tindwa ameagiza kuanzishwa kwa ofisi maalum za malalamiko katika halmashauri zote, ili kusaidia Serikali kusikiliza na kutatua kero za wananchi waliowachagua viongozi wa umma.

Amelitaja lengo la kushughulikia kero za wananchi ni kupunguza manung'uniko na kuhakikisha kuwa serikali inatekeleza majukumu yake kwa ufanisi na uwajibikaji.

Serikali bado yaipiga tafu TASAF

NA MWANDISHI WETU

SERIKALI ya Awamu ya Sita, kwa kushirikiana na wadau mbalimbali, inaendelea kutoa fedha kwa ajili ya Mfuko wa Maendeleo ya Jamii (TASAF).

Mkuu wa Wilaya ya Songea, Kapenjama Ndile,akifungua kikao cha tathmini ya mpango wa kunusuru kaya maskini (TASAF) kwa wataalam wa ngazi ya Mkoa, Wilaya, na Halmashauri, kilichofanyika katika ukumbi wa Heritage Cottage mjini Songea, amesema Mkoa wa Ruvuma umepokea zaidi ya shilingi bilioni 12 kwa mwaka 2024 kwa ajili ya TASAF

Akizungumza kwa niaba ya Mkuu wa Mkoa wa Ruvuma, Ndile alieleza kuwa fedha hizo zinalenga kusaidia kaya maskini kuongeza kipato, kupata fursa za kiuchumi, na kuboresha maisha yao kupitia uwekezaji kwa watoto ili kuhakikisha wanapata elimu na maarifa ya kujikwamua kiuchumi.

Amesisitiza umuhimu wa kuzingatia miongozo ya serikali ili kuhakikisha fedha hizo zinasimamiwa ipasavyo na kuleta matokeo chanya kwa wananchi.

Naye Mratibu wa TASAF Mkoa wa Ruvuma, Xsaveria Mlimira, alifafanua kuwa kati ya Januari na Desemba 2024, kaya 47,721 zimeendelea kunufaika na mpango huo, huku kaya 18,912 zikiwa zimehitimu.

Amesema Mpango huo sasa uko katika awamu ya pili ya utekelezaji na unahusisha vijiji na mitaa 85 kutoka Wilaya zote za mkoa.

Kwa upande wa wanufaika, Regina Komba ameushukuru mpango wa TASAF kwa kumwezesha kuwasomesha watoto wake, jambo ambalo asingeliweza kufanya bila msaada huo.

Suzan Komba, mnufaika mwingine, alisema kupitia mpango huo ameweza kuanzisha miradi ya ufugaji wa kuku na nyuki, ambayo imemsaidia kuendesha maisha yake kwa uhakika

Hiki ni kishindo cha Dk. Samia

NA MWANDISHI WETU, Dodoma

MITANO inakuhusu! Ndivyo Dodoma ilivyoitika jana wakati wa maadhimisho ya Miaka 48 ya kuasisiwa kwa Chama Cha Mapinduzi ambapo ilifanya sherehe zake jijini humo, ndani ya Uwanja wa Jamhuri.

Itoshe tu kusema uwanja huo ulitapika, kwani ukiwa na uwezo wa kuchukua watu 20,000 idadi ilionekana kubwa zaidi na kuifanya sherehe hizo kunoga kwa kiasi kikubwa.

Mitano tena inakuhusu, ilikuwa salamu mahususi kwa Rais Dkt. Samia Suluhu Hassan ambaye katika Uchaguzi Mkuu wa mwaka huu atasimama kuipeperusha bendera ya CCM na kupewa hakikisho hilo la kuchaguliwa kwa kishindo.

Hali ilikuwa ya shangwe wakati msafara wa Dkt. Samia ulipoingia uwanjani hapo ukiwa katika gari la wazi, huku akiwapungia maelfu ya watu waliojitokeza ambao walikuwa na shauku kubwa ya kumuona.

Hata wakati wa maandamano rasmi yaliyopita mbele yake, hali ya mambo ilikuwa shangwe, huku makundi ya sekta mbalimbali yakipita hapo, huku yakiimba nyimbo za kumsifu na kuimba kwa shangwe 'Mitano Tena'.

Baada ya hotuba yake iliyotanguliwa na ya mgombea wake mwenza, Dk. Emmanuel Nchimbi na ya Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Dkt. Hussein Mwinyi, Dkt. Samia alishuka pamoja na viongozi hao na kuzunguka uwanja mzima wakiwa katika gari la wazi la CCM.

Katika hotuba yake, Dkt. Samia aliwakumbusha Watanzania kuendelea kuichagua CCM kutokana na kudumisha umoja wa kitaifa na kupigania maendeleo ya nchi hii.

"..Pia nataka niwakumbushe wana CCM kutobweteka, kwani mwaka huu tunataka kuzima zote na kuwasha ya kijani, tunapaswa kukipigania chama chetu," alisema, huku akiahidi kuiboresha UVCCM kwani ndiyo inayopika viongozi wa kitaifa.

Naye Katibu Mkuu wa Chama cha Mapinduzi (CCM), Dkt. Emmanuel Nchimbi, amesema chama hicho, kimedhamiria kuwa uchaguzi ujao utakuwa ni wa uadilifu na kwamba wanataka chama kisafi ambacho kitakuwa tayari kuwatumikia wananchi.

Dkt. Nchimbi amesema hayo jana katika kilele cha maadhimisho ya miaka 48 ya CCM yaliyofanyika katika Uwanja wa Jamhuri jijini Dodoma yenye kaulimbiu yake isemayo 'Shiriki uchaguzi kwa uadilifu, na kazi iendelee'

"Mkutano mkuu umesisitiza kwamba tunataka uchaguzi wa uadilifu, na kwakweli tungependa wana-CCM wote watuelewe tukisema uadilifu, mwenyekiti anamaanisha, kamati kuu inamaanisha na halmashauri kuu inamaanisha. Tunataka chama kisafi ambacho kiko tayari kutumikia wananchi"

Aidha, Dk John Nchimbi amesema sherehe hii imefanyika mwaka huu badala ya mwaka 2027, kufuatia maombi kutoka mikoa mbalimbali iliyotambua mafanikio makubwa ya Serikali chini ya chama hicho.

Aidha, Makamu Mwenyekiti wa Chama Cha Mapinduzi (CCM) Zanzibar na Rais wa Zanzibar, Dk. Hussein Mwinyi, amewataka wana-CCM kuhakikisha chama hicho kinaendelea kushika dola katika pande zote mbili za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kama inavyoelezwa katika Katiba ya CCM.

Dk. Mwinyi aliyasema hayo jana wakati wa kilele cha Maadhimisho ya Miaka 48 ya CCM, yaliyofanyika katika Uwanja wa Jamhuri, jijini Dodoma. Alipongeza viongozi, wanachama, na wapenzi wa CCM kwa mafanikio makubwa yaliyojiri katika kipindi hicho cha miaka 48.

"Kwa hakika, wana-CCM tunayo kila sababu ya kufurahi na kujivunia mafanikio makubwa ambayo chama chetu kimeyapata. Sote tunawajibika kuyadumisha mafanikio haya kwa kuimarisha umoja na mshikamano. Tunakabiliwa na uchaguzi mkuu mwishoni mwa mwaka huu, hivyo ni jukumu letu kuhakikisha chama chetu kinaendelea kushika dola," alisema Dk. Mwinyi.

Aidha, Dk. Mwinyi alisisitiza umuhimu wa kuwaandikisha wanachama wote katika daftari la wapiga kura na kuwahamasisha kwenda kupiga kura wakati wa uchaguzi, ili kuhakikisha CCM inashinda na kuendelea kushika dola.

Unataka kufungua kampuni? Zingatia haya

NA MWANDISHI WETU

UNAPASWA kujua vitu vya kuzingatia Kabla ya kufungua kampuni au kufungua biashara yako Tanzania ili uweze kupata mafanikio katika siku za mbeleni kwenye maisha yako.

1. Chagua wazo bora la biashara

Katika eneo ambalo watu wengi hukosea wakati wanapoanzisha kampuni au biashara ni uchaguzi wa wazo la kibiashara.

Unapochagua wazo baya au usilolimudu, ni wazi kuwa hutoweza kulitekeleza na kupata faida. Hakikisha wazo unalolichagua unalimudu vyema pia linatekelezeka.

Epuka kuchagua wazo pana sana au kuchagua wazo kwa sababu mwingine analifanya. Kwa kuwa wewe unaanza ni vyema ukachagua wazo unalolipenda, kulimudu vyema na linaloweza kukupa faida.

2. Fanya utafiti wa biashara

Kabla ya kuacha kazi yako au kile unachokifanya ili uanzishe kampuni yako, ni vyema ukafanya utafiti wa kina juu ya biashara utakayofanya.

Mambo ya kufanyia utafiti ni: Elewa biashara yako na huduma utakayotoa. Fahamu wateja wako. Fahamu ushindani. Wafahamu watu utakaofanya nao kazi. Fahamu njia bora ya mauzo ya bidhaa au huduma yako

3. Andaa 'business plan'

Baada ya kufanya utafiti, sasa weka wazo au mpango wako katika karatasi. Mpango huu utakuwezesha kukuongoza katika kufikia malengo yako.

Kimsingi mpango wako wa biashara utajumuisha mambo kama vile: Mwonekano wa jumla wa kampuni. Muundo wa utawala. Ufafanuzi/Maelezo ya kampuni. Malengo, Maono na mikakati. Maelezo juu ya soko na tasnia unayoingia kufanya biashara

Uendeshaji. Mpango wa matumizi ya fedha. Pamoja na taarifa nyingine za msingi zinazohusiana.

4. Bainisha chanzo cha fedha

Ni lazima kubaini chanzo cha fedha utakazozitumia kuanzisha biashara au kampuni yako. Je fedha hizo zitatokana na mkopo, akiba yako au msaada?

Kumbuka uendeshaji wa kampuni unahitaji fedha kwa ajili ya shughuli mbalimbali kama vile matumizi ya ofisi, usafiri, malipo ya huduma na mishahara.

Ni vyema kulishughulikia hili mapema ili usije ukakwama katika biashara yako.

5. Tambua muundo wa biashara

Unatakiwa kubainisha muundo wa biashara au kampuni yako kabla hujaianzisha. Je kampuni au biashara yako itakuwa ni ya shirika, ubia au binafsi?

Unapochagua muundo zingatia yafuatayo: Ugumu wa uendeshaji kwa kila mfumo. Gharama za uendeshaji. Kodi. Sheria na vibali. Manufaa ya muundo husika. Mtaji. Unapozingatia haya hakika utaweza kuchagua muundo wa kampuni au biashara wenye tija zaidi kwako.

6. Tafuta ofisi ya biashara

Watu wengi wamekuwa wakianzisha kampuni kwa mazoea bila kuzingatia kuwa ofisi ni muhimu kwa biashara au kampuni zao.

Tafuta ofisi utakayo mudu gharama zake, pia yenye kukidhi mahitaji ya kampuni au biashara yako.

Kama utaamua kufanyia kazi nyumbani, basi hakikisha unatenganisha mambo binafsi na yale ya ofisini. Kumbuka kuepuka kuchagua ofisi ya kifahari au ya gharama kubwa bila sababu ya msingi.

7. Changanua changamoto za biashara

Changamoto zipo kila mahali hivyo yakupasa kuzifikiria kabla ya kuanza kampuni au biashara yako. Kama unajidanganya kuwa utafanya biashara bila kukutana na changamoto yoyote unajidanganya.

Jitahidi uzitambue changamoto mapema ili uweze kuweka mikakati mapema ya namna utakavyo pambana nazo.

MAONI

Heko Rais Samia kwa hili

HIVI karibuni Rais Dkt. Samia Suluhu Hassan alisema kuwa Mpango Mahsusi wa Kitaifa kuhusu Nishati (National Energy Compact) uliozinduliwa unalenga kuiwezeseha Tanzania kuunganisha umeme kwa kaya milioni 8.3 zaidi ifikapo mwaka 2030.

Rais Dkt. Samia aliyasema hayo wakati wa Mkutano wa Wakuu wa Nchi wa Afrika kuhusu Nishati uliofanyika kwa muda wa siku mbili katika Ukumbi wa Kimataifa wa Mikutano wa Julius Nyerere, Dar es Salaam na kumalizika juzi.

Tanzania ilikuwa mwenyeji wa mkutano huo uliohudhuriwa na Wakuu wa Nchi na Serikali kutoka Burundi, Botswana, Congo, Comoros, Djibouti, Ethiopia, Gabon, Ghana, Guinea Bissau, Kenya, Lesotho, Liberia, Libya, Madagascar, Malawi, Mauritania, Nigeria, Sierra Leone, Somalia na Zambia.

Vile vile, mkutano huo ulihudhuriwa na Wawakilishi wa Wakuu wa Nchi na Serikali, Wakuu wa Mashirika ya Fedha ya Kimataifa, Mashirika ya Kimataifa, Sekta Binafsi na Asasi za Kiraia kwa lengo la kuongeza kasi ya usambazaji umeme barani Afrika ili kuwaunganisha watu milioni 300 na umeme katika kipindi cha miaka mitano ijayo.

Rais Dkt. Samia alisema kuwa kwa kutoa kipaumbele katika upatikanaji wa nishati ya umeme, mkutano huo ulioandaliwa kwa ushirikiano na Benki ya Dunia na Benki ya Maendeleo ya Afrika utawezesha kuleta mageuzi ya kiuchumi, kukua kwa viwanda, kupunguza umaskini na kuimarisha ustawi wa watu.

Mkutano huo ulifanikiwa kupata ahadi za ufadhili wa Dola za Marekani Bilioni 40 kutoka Benki ya Dunia na Benki ya Maendeleo ya Afrika kwa ajili ya kuwezesha usambazaji wa umeme barani Afrika. Aidha, jumla ya nchi za Afrika 12 zimeingia kwenye Mipango Mahsusi wa Kitaifa kuhusu Nishati.

Rais Dkt. Samia amesema kuwa kupitia Mpango Mahsusi kuhusu Nishati, Tanzania inakusudia kuvutia mitaji na uwekezaji zaidi itakayowezesha kuongeza uzalishaji wa umeme nchini na kukukamilisha kuunganisha Mtandao wa Umeme wa Tanzania na nchi jirani ili kuwezesha biashara ya kuuza na kununua nishati hiyo.

Mpango huo utawezesha Serikali kukamilisha usambazaji umeme katika Vitongoji vyote 64,359 nchini ifikapo 2030. Vilevile, Mpango huo utapandisha kiwango cha uunganishaji wa umeme kutoka 46% ya sasa hadi kufikia 75%.

Kwetu Rais Dkt. Samia ambaye amekuwa kinara wa matumizi ya nishati safi ya kupikia, alifurahisha wengi kwa kuweka bayana kuwa mpango huo wa nishati pia utasaidia kuongeza upatikanaji wa nishati safi ya kupikia, ikiwemo gesi asilia na majiko banifu.

Kila la kheri Rais Dkt. Samia katika mpango mkakati huo na tunaamini kwa dhati kabisa utafanikiwa katika hili, sisi tutaendelea kukuunga mkono ili utimize hili kwa Watanzania.

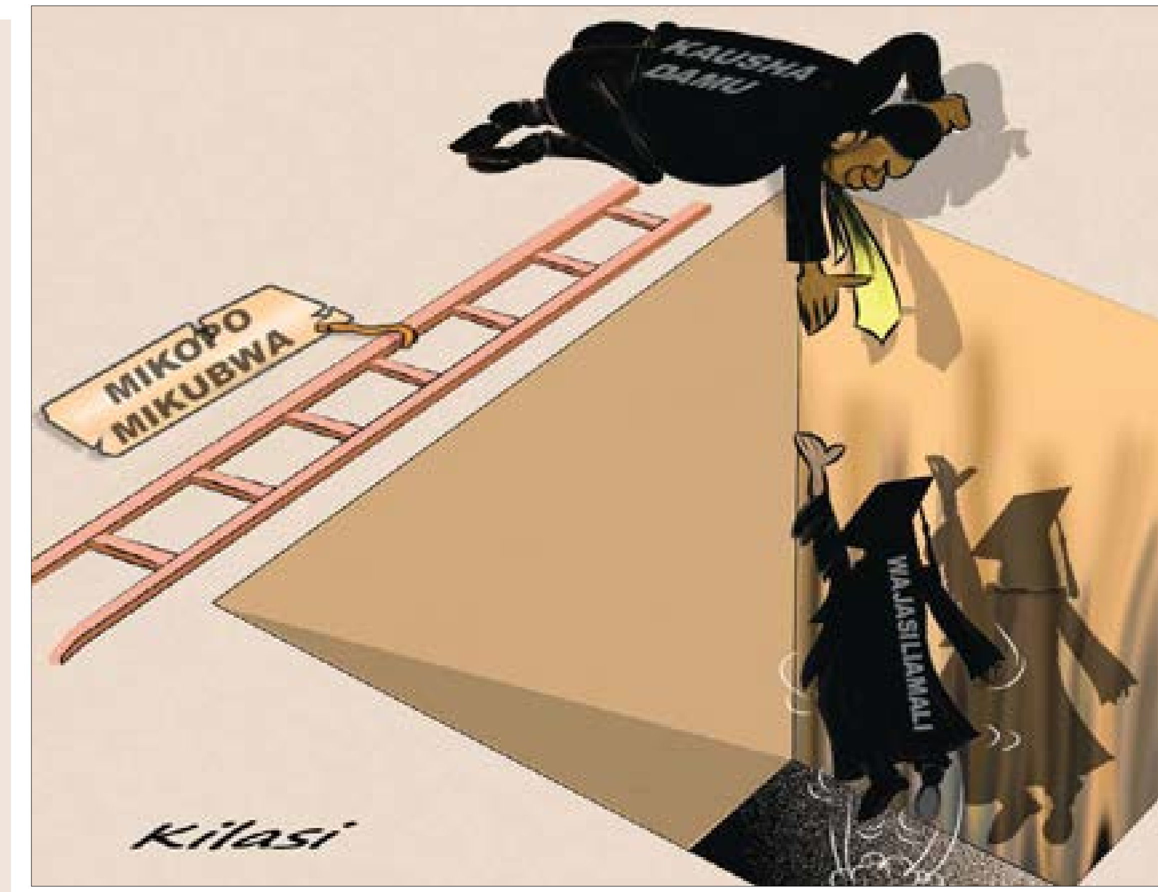

FIKRA YA MJASIRIAMALI

Kuku anakula mayai yake? Dawa ni hii

SABABU za kuku kula mayai yao ni nyingi na ndio maana nimekuandikia ili uweze kuzitambua sababu hizo pamoja na jinsi ya kuzuia kuku kula mayai yao wenyewe

Tabia yao tu: Hii ni sababu ya kuku kula mayai. Hapa utakuta ndo' uzao wao wana tabia ya kula mayai hivyo kuku hufanya muendelezo wa kula mayai

Kuto kupata chakula cha kutosha, pia hii ni moja ya sababu za kuku kula mayai yake kwani akikosa chakula inapelekea kupata sababu za kuyala.

Kukosa madini joto: Hii inaweza kuwa ndo' sababu ya kuku kula mayai endapo wakikosa madini joto ni lazima wale mayai na hata kulana wao wenyewe, na jua kwamba kwenye yai kuku huwa anatafuta lile ganda la juu pekee sema anapo donoa na kulipasua yai hujukuta anakula na ute na kiini ila yeye lengo lake hasa ni ganda la juu.

Mayai kukaa muda mrefu bila kukusanywa baada ya kutaga: Hii ni sababu za kuku kula mayai kwasababu mayai yanapo kaa muda bila kukusanywa na kama yapo sehemu ya wazi sana hupelekea kuku waanze kutest na kushangaa nini hiki cheupe?

Katika kushangaa ni kitu gani hiki cheupe cha mviringo hujikuta wanatest kudonoa na matokea yake ni kupasua yai na kupelekea sababu za kuku kula mayai.

Kuku kutagia sehemu nyeupe sana yenye mwanga mkali hupelekea kula mayai, ambapo pia kuna lishe mbaya, nafasi ndogo, vyombo havitoshi, kukosa shughuli, banda chafu na ukoo.

Jinsi ya kuzuia kuku kula mayai yake: Chakula cha kutosha ni muhimu sana, ili kuwafanya wasitake kula mayai ili kushiba, mayai yakusanywe mara tu anapotaga na usiyaache muda mrefu bandani.

Sehemu ya kutagia iwe na giza la kutosha ili kufanya kuku ashindwe kuona yai alilo taga, madini joto ni muhimu sana, kuku wenye tabia za kula mayai unaweza chinja au kuuza, kuweka idadi ya kuku inayolingana na sehemu ulionayo.

Hakikisha usizidishe mwanga, banda liwe safi, weka vyombo vya kutosha, wape lishe bora, kata midomo ya juu na epuka ukoo wenye tabia hizo.

Kila mmoja ana Kamera, wewe ni mpiga picha?

NA MWANDISHI MAALUM

BIASHARA ya upigaji wa picha ni nzuri na pia Kama una vifaa vya kisasa vya kupiga picha basi unaweza kuanzisha biashara ya kupiga picha.

Unaweza kupiga picha matukio yaliyozoeleka kama picha za harusi, wahitimu wa chuo pamoja na picha za mikutano.

Jinsi ya kupata pesa kupitia upigaji wa picha, ni lazima ujue vitu kadhaa na lazima ufahamu siku hizi ni muhimu kwa wajasiriamali na wafanyabiashara kutumia mitandao ya kijamii ili kujitangaza na kupata wateja zaidi.

Wanawavutiaje wateja? Ni kupitia picha nzuri na hata video ambazo zinahitaji ubunifu na mtu mwenye uwezo na ujuzi.

Kufundisha Kupiga Picha

Kila siku kuna watu ambao wanahitaji kujifunza kupiga picha. Hivyo kutokana na ujuzi wako unaweza kutoa huduma ya mafunzo kuhusu upigaji wa picha kwa watu mbalimbali.

Kwa kufanya hivyo unafaidika na fedha unakutana na watu wapya na wenye maarifa na uwezo mbalimbali pia unajifunza na kuongeza ufanisi.

Kuanzisha Tovuti

Unaweza kuanzisha tovuti kuhusu tasnia ya upigaji picha maeneo ya kupata vifaa vya kisasa vya picha kwa bei nafuu pia unaweza kuweka picha zako na kuzielezea.

Kadri watu wanavyoangalia machapisho yako ndio itakavyokuwa rahisi kwako kupata watu wa kutangaza huduma na bidhaa zao katika tovuti yako na kujipatia fedha.

Kupiga Picha za Matukio

Kama unapenda kujichanganya na watu na kuhudhuria matukio basi tambua kuwa unaweza kujipatia fedha. Kwa mfano unaweza kwenda katika sehemu za burudani na kupiga picha watu wakiwa wanafurahi kisha kuwaonyesha picha hizo kisha unaweza kuwa na bei tofauti kulingana na jinsi wahusika wanataka kuzipata picha hizo.

Kuhariri Picha

Wapiga picha mashuhuri wanaweza kuwa na majukumu mengi na hivyo kukosa muda wa kufanya kila kazi kwa umakini zaidi.

Kama una ubunifu na ujuzi wa kutosha katika upande wa ku edit picha basi unaweza kufanya mawasiliano na wapiga picha ambao tayari wamefanikiwa na kuwaonyesha ujuzi wako wa kuhariri picha kupitia kazi ambazo umeshafanya kisha kufanya makubaliano na kupata fedha.

Pale unapopaswa kuchagua eneo zuri la biashara

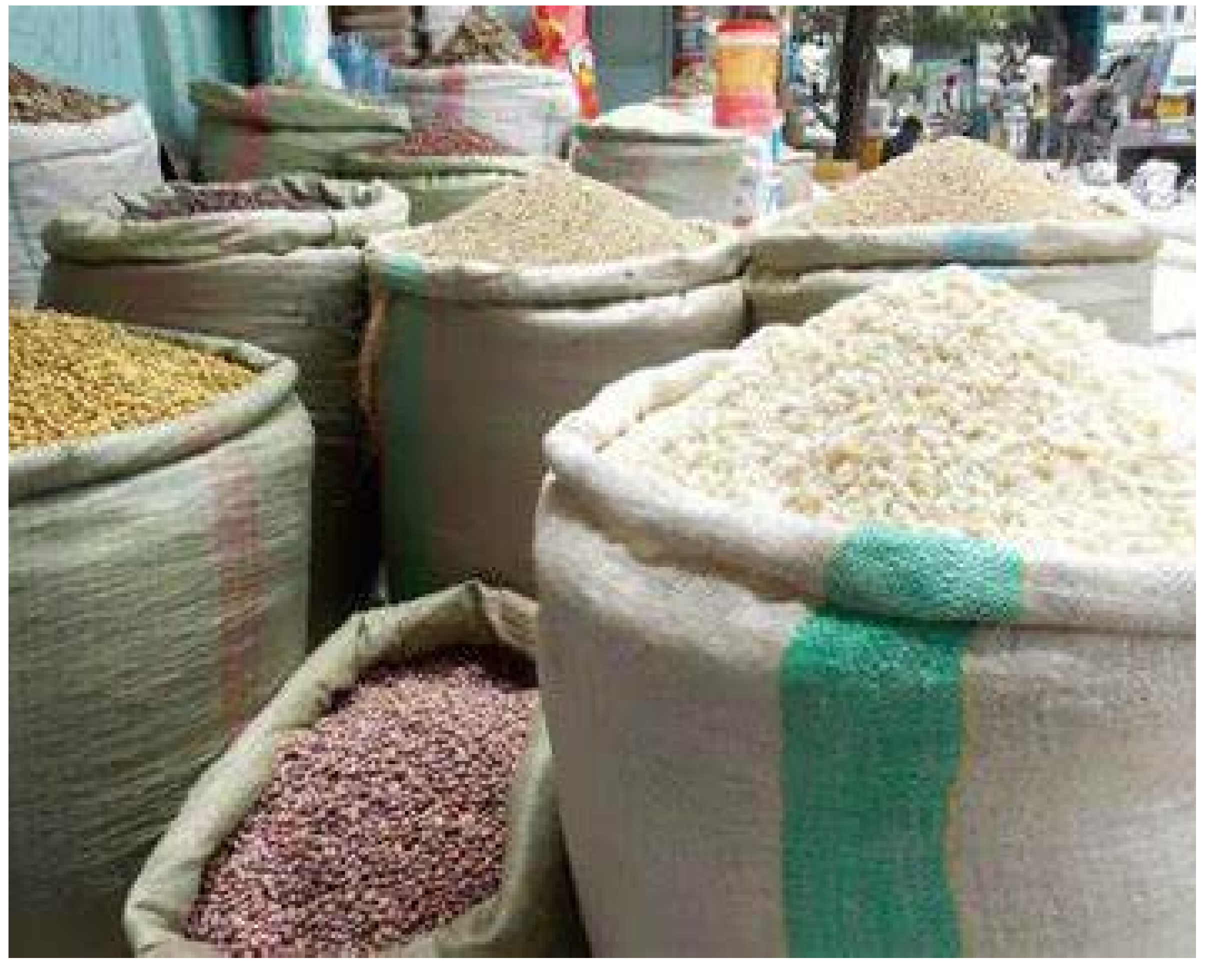

KUNA kitu unatakiwa kukifanya siku zote pale unapotaka kuanzisha biashara yako, yaani hakikisha unachagua sehemu muhimu kwasababu itachangia na kuongeza mafanikio kwenye biashara unayoianzisha.

Hapa tunatazama dondoo chache ambazo zinaweza kukusaidia kwa kiwango kikubwa pale utakapotaka kuanzisha biashara yako.

1. Angalia Ushindani wa Biashara

Ushindani ni jambo muhimu sana linaloweza kufanya eneo la biashara kuwa zuri au baya. Hebu fikiri mtu mchanga kabisa anaanzisha biashara mahali ambapo tayari kuna wafanyabiashara wengine wakubwa wenye uzoefu, mtaji, vitendeakazi au hata mtandao mzuri wa washirika.

Bila shaka, itakuwa vigumu sana kwa mtu huyo kukua kibiashara. Ni lazima mtu apime na achague eneo amabalo lina ushindani ambao anaweza kuumudu na kukua.

2. Uhusiano kati ya biashara na mazingira

Mara nyingi biashara huhusiana na mazingira husika. Kwa mfano ni rahisi kufanikiwa kwenye biashara ya stationary kwenye maeneo ya vyuo, shule au taasisi kuliko nje ya mazingira hayo.

Kwa mfano pia ni rahisi mtu kuendesha biashara ya vyinywaji na vitafunwa, vipodozi na simu kwenye kituo cha mabasi kuliko biashara ya nafaka au pembejeo.

Hivyo ni muhimu kupima kama biashara yako itaendana na eneo husika unalotaka kulichagua.

3. Mtindo wa maisha katika eneo husika

Kila eneo lina mtindo wake wa maisha. Itakuwa jambo la kusikitisha sana wewe kufungua biashara ambayo bidhaa yake ndogo kabisa ni Sh 100,000 na wakati nguvu ya ununuzi ya watu wa eneo husika ni Sh 1,000.

Ngoja nikupe mfano rahisi zaidi, kwa mfano watu waliozoea kununua mafuta ya mia tano, unga robo na sabuni kipande, ukifungua 'supermarket' katika eneo hilo ni wazi kuwa utakosa wateja hatakama unauza bidhaa nzuri kiasi gani.

4. Wingi wa waakazi

Wingi wa watu katika eneo husika ni sawa sawa na mauzo zaidi au kuonekana zaidi kwa biashara yako. Haijalishi eneo lina fremu nzuri au za gharama nafuu kiasi gani, kama halina wakaazi wa kutosha litakuchelewesha sana kufikia malengo yako.

Ikiwa ni eneo ambalo watu wanahamia kwa kasi kubwa kwa kipimo kuwa ndani ya muda mfupi utakuwa na wateja wengi basi hapo unaweza kuvumilia; lakini kama eneo ndivyo lilivyo nyumba moja ipo baada ya mita 500 basi hilo halikufai.

5. Miundo mbinu na huduma za kijamii

Unapoangalia eneo la kufanyia biashara ni zaidi ya kile chumba au nyumba unayoichagua kuitumia kama ofisi yako.

Itakuwa si jambo la busara kuendesha biashara inayohitaji maji au umeme wa kutosha mahali ambapo hakuna huduma hizo.

Pima hili mapema lisije likakusababishia changamoto au gharama kubwa za uendeshaji zisizokuwa na ulazima.

Hakikisha pia eneo hilo linafikika katika vipindi vyote vya mwaka. Kwa mfano itakuwa nijambo la ajabu mtu kufungua biashara ya kuuza gesi kwenye eneo ambalo liko uchochoroni; kiasi kwamba hata yale magari ya gesi hayawezi kufika au hata wateja wake wanamfikia kwa taabu. Hivyo, fanya tathimini ya miundombinu kwa kina.

Agizo la Trump juu ya HIV, TB, Malaria athari tupu Afrika

HATUA ya Rais wa Marekani Donald Trump kusaini agizo la kuiondoa nchi hiyo katika Shirika la Afya Duniani (WHO) siku chache zilizopita imeanza kuleta athari kadhaa hususan barani Afrika kama ilivyotarajiwa.

Licha ya kuwa kuna sheria zinazohitajika kufuatwa kwa taifa linalotaka kundoa ufadhili wake, utawala wa kiongozi huyo mpya tayari umechukua hatua ya kusitisha usambazaji wa dawa za kuokoa maisha za HIV, malaria na kifua kikuu mbali na dawa za watoto wachanga katika mataifa yote yanayosaidiwa na shirika la USAID duniani.

Athari hizo zinatokana na Marekani kuwa mchangiaji mkubwa wa kifedha wa WHO na programu mbali mbali zilizopo chini ya shirika hilo na taasisi nyingine kubwa za kiafya duniani.

Siku ya Jumanne, wakandarasi na washirika wanaofanya kazi na Shirika la Misaada la Marekani (USAID) nchini Tanzania na Kenya walianza kupokea barua hizo ili kusitisha ufadhili huo mara moja, kulingana na vyanzo.

Hatua hiyo ni sehemu ya kusitishwa kwa misaada kwa Marekani na ufadhili uliowekwa tangu Trump aingie madarakani Januari 20, huku programu zikikaguliwa.

Afisa Mkuu wa Kituo cha Kudhibti Magonjwa barani Africa (CDC) Ngashi Ng'ongo amenukuliwa akisema nchi nyingi zimekuwa zikitegemea uwekezaji wa Marekani kupitia WHO kufadhili shughuli za afya ya umma.

"Tunajua jukumu ambalo WHO imecheza katika bara... kuboresha utoaji wa programu za afya," Ng'ongo aliambia mkutano na wanahabari.

"Kupunguzwa au kukatwa kwa ufadhili wa (Marekani) bila shaka kutaathiri mwitikio. Ni wakati kwa baadhi ya nchi wanachama wa Afrika kufikiria upya ufadhili wa afya ya umma," alisema.

Nchini Kenya na Tanzania tayari Shirika la Misaada ya Kimataifa la Marakani (USAID) limetangaza kupunguza au kufuta shughuli kadhaa katika programu zake.

Katika taarifa zilizotumwa na USAID, Shirika hilo lilisema kuwa linakatiza huduma zote zilizokuwa zikitolewa na USAID kufuatia agizo la Rais Trump la kuiondoa nchi hiyo katika WHO.

USAID imeyataka mashirika yanayopokea ufadhili huo kufuata agizo hilo ili kuhakikisha kwamba hayagharamiki na huduma zozote zilizokatizwa.

Tayari WHO limeelezea wasiwasi wake kuhusu athari za kusitishwa kwa ufadhili wa mara moja wa programu za VVU katika nchi za kipato cha chini na cha kati.

Kupitia taarifa iliYotumwa katika vyombo vya habari, shirika hilo limesema kwamba kusitishwa kwa ufadhili wa programu za VVU kunaweza kuwaweka watu wanaoishi na VVU katika hatari ya mara moja ya magonjwa, kifo na kudhoofisha juhudi za kuzuia maambukizi katika jamii na nchi.

WHO imesema kwamba hatua kama hizo, zikiendelea, zinaweza kusababisha kuongezeka kwa maambukizi mapya na vifo, kurudisha nyuma miongo kadhaa ya maendeleo na uwezekano wa kurudisha ulimwengu kwenye miaka ya 1980 na 1990 wakati mamilioni ya watu walikufa kwa VVU kila mwaka duniani.

Kwa mujibu wa Daktari Allen Malache wa Shirika la Kelan nchini Kenya, athari miongoni mwa wahudumu wa afya zitashuhudiwa iwapo agizo hilo la Trump litaendelea kwa takriban miezi mitatu.

"Iwapo hakutapatikana huduma za Kiafya kwa wale wanaozihitaji hususan katika kliniki zinazosimamiwa na mashirika kama vile Pepfar, wale wanaotoa huduma hizo watafanya kazi gani?

"Wale wanaopokea huduma wataenda kupata huduma upande gani iwapo kiliniki zinazosimamiwa na fedha zinazotoka kwa Pepfar zitakuwa zimefungwa. Kwa mfano vituo vinavyosimamia Ukatili wa Kijinsia vikifungwa watu watapata shida kwasababu watu watahitaji kupata ushauri nasaha na matibabu."

Aliongezea kusema kwamba ni muhimu Wamarekani kutathmini upya uamuzi huo ili kuona jinsi watu watakavyotatizika kutokana na hatua hiyo.

Dk. Lawi Mwenda amesema madhara makubwa yatapatikana katika huduma kama vile za Malaria, Kifua Kikuu na HIV ambapo wagonjwa wengi wanatumia dawa za maradhi hayo.

Dkt. Lawi vilevile ameongezea kuwa changamoto itakuwa katika utafiti wa dawa mpya na hela ambayo inatumika katika mikakati ya kuzuia maambukizi mapya

Afrika inaweza kujisimamia yenyewe?

Kwa mujibu wa Daktari Lawi Mwenda, hela nyingi zinazotolewa na mashirika ya misaada ya kiafya kama vile USAID na Global Fund ni hela ambazo asilimia kubwa zinatumika kwa utafiti.

"Hizi dawa mpya ndizo zinazokula hela nyingi zaidi kuliko dawa zinazogawanywa hospitalini. Baadhi ya tafiti zinazofanywa hata Wamarekani wanazihitaji."

Daktari huyo anasema kwamba wizara nyingi zinazosimamia afya barani Afrika hazitaathirika pakubwa kwa kuwa kuna dawa nyingi na kwamba mataifa mengi ya Afrika yana uwezo wa kuzalisha dawa hizo barani na kugharamikia ARVs.

Alisema: "Kuna nchi nyingi zinazoweza kutengeneza dawa kama vile Afrika Kusini ambayo ina uwezo wa kuzalisha dawa za ARVs, Uganda kuna kampuni ya Shippler, Kenya kuna Universal Cooperation Limited, Zambia, Ethiopia na hata Tanzania kuna viwanda vilivyo na uwezo wa kuzalisha dawa."

Amesema kwamba licha ya kuwa kuna dawa zinazotoka India zinatozotumiwa na baadhi ya wagonjwa kuna aina hiyohiyo ya dawa zinazozalishwa Afrika.

"Marekani wanaweza kuwa wamesitisha lakini sio wao ambao wanazalisha au kufadhili asilimia 100, baadhi ya serikali za Afrika zinagharamia dawa hizi asilimia 20 na nyengine asilimia 40, kwa hivyo ninaamini kwamba serikali zetu za Afrika zina uwezo wa kugharamia."

Amesema kwamba gharama ambazo zinatokana na dawa za HIV ni gharama ambazo serikali nyingi barani Afrika zinaweza kumudu.

Hatahivyo Dkt. Allen anasema kwamba ni wakati ambapo mataifa ya Afrika yanapaswa kujiuliza iwapo yanaweza kugharamikia hudumu hizi kupitia utengaji wa fedha au zitaendelea kufanya mambo mengine yasio na muhimu mkubwa wa Kiafya?

"Serikali zetu zimejikokota sana ili kufikia kiwango ambacho zinaweza kusimamia matibabu. Kenya tuna katiba inayosema kwamba serikali ina jukumu la kuhakikisha kuwa kila Mkenya anapata haki yake ya Afya. Kutokana na sheria hiyo basi jukumu sio la Uingereza au Marekani, jukumu ni letu sisi wenyewe," alihitimisha.

Ukitaka Kujiajiri Uwe Na Roho ya Paka

NA MWANDISHI WETU

KUJIAJIRI ni pale mtu anapoanzisha biashara au shughuli ya kiuchumi kwa kujitegemea badala ya kuwa mwajiriwa kwa mtu au kampuni.

Ingawa kujiajiri kuna faida nyingi kama uhuru wa kiutendaji na fursa ya kuongeza kipato, kuna changamoto nyingi na madhara yanayoweza kusababisha matatizo ya kifedha, kisaikolojia, na hata kijamii.

Hapa chini tunajadili baadhi ya hasara na madhara ya kujiajiri.

1. Kukosa Uhakika wa Kipato

Wajasiriamali wanakosa kipato thabiti na mara nyingi kipato chao hutegemea mafanikio ya biashara, hivyo:

Kutokuwa na kipato cha uhakika; mara nyingi mapato yanaweza kubadilika kila mwezi, na baadhi ya miezi inaweza kuwa na kipato kidogo au hata kutokuwa na kipato kabisa.

Gharama za awali za kuanzisha biashara zinaweza kuwa kubwa, na wajasiriamali wanaweza kushindwa kupata kipato cha kutosha kufidia gharama hizo katika miezi ya kwanza.

2. Muda Mrefu wa Kazi na Kazi Ngumu

Wajasiriamali wengi hulazimika kufanya kazi kwa muda mrefu na kujituma zaidi ili biashara zao ziweze kustawi:

Upungufu wa muda wa kupumzika na kuwa na usawa kati ya kazi na maisha binafsi; mara nyingi kazi inaweza kuchukua muda mwingi, hivyo kuathiri muda wa familia na wa kijamii.

Kukabiliwa na kazi nyingi na ngumu, hasa mwanzoni, ambapo mmiliki anaweza kuwa ndiye mfanyakazi pekee anayesimamia kila kitu – kuanzia masuala ya fedha hadi masoko.

3. Shinikizo la Kiuchumi na Hatari ya Kupata Hasara

Biashara zinakabiliwa na hatari nyingi za kiuchumi ambazo zinaweza kusababisha madhara makubwa kifedha:

Hatari ya kupata hasara; kwa kuwa hakuna uhakika wa faida, mmiliki anaweza kuwekeza fedha nyingi bila kujua kama biashara itazalisha faida au la.

Shinikizo la kushindana na wafanyabiashara wengine, hasa kwenye sekta zenye ushindani mkubwa, linaweza kuongeza gharama za kuendesha biashara na kupunguza faida.

4. Majukumu Mengi na Shinikizo Kubwa

Kujiajiri kunakuja na majukumu mengi ambayo mmiliki anatakiwa kuyasimamia:

Kubeba mzigo wa maamuzi yote muhimu ya biashara, jambo ambalo linaweza kusababisha msongo wa mawazo, hasa wakati wa kufanya maamuzi ya kifedha na kimkakati.

Kuhitaji kuzingatia mambo mengi, kama vile kulipa kodi, kusimamia wafanyakazi (endapo anawaajiri), na kutunza mahusiano na wateja, mambo ambayo yanahitaji umakini na maarifa mengi.

5. Matatizo ya Kisaikolojia na Msongo wa Mawazo

Changamoto za kifedha, shinikizo la kazi, na majukumu mengi huweza kuleta madhara ya kisaikolojia kwa wajasiriamali:

Msongo wa mawazo na wasiwasi kuhusu hatma ya biashara; kwa kuwa hakuna uhakika wa mafanikio, mjasiriamali anaweza kuwa na wasiwasi mwingi kuhusu upotevu wa mtaji na madhara yanayoweza kujitokeza.

Hofu ya kushindwa au kukosa faida inayoendana na jitihada, hali inayoweza kumkatisha tamaa mjasiriamali na kudhoofisha jitihada zake.

6. Kukosa Fursa za Mafao ya Ajira

Wajasiriamali wanakosa baadhi ya faida za kisheria na kiuchumi zinazopatikana kwa waajiriwa, kama vile:

Mafao ya kustaafu, bima ya afya, na ruhusa za malipo, kwa kuwa mfanyabiashara ana jukumu la kuhakikisha anajiwekea akiba mwenyewe kwa ajili ya malipo hayo, jambo ambalo linaweza kuwa gumu katika mazingira ya biashara yenye kipato kisichotabirika.

Kutokuwa na likizo ya malipo; kwa kawaida, wajasiriamali wanahitaji kuendesha biashara kila siku bila mapumziko maalum ya malipo, tofauti na waajiriwa.

7. Changamoto za Kitaaluma na Kujifunza

Kwa kuwa wajasiriamali wanajitegemea, mara nyingi hawana nafasi ya kupata mafunzo ya mara kwa mara:

Kukosa mwongozo au usaidizi wa kitaalamu, jambo linaloweza kuathiri maendeleo ya ujuzi binafsi na wa biashara, hasa kama mjasiriamali hana utaalamu wa masuala yote muhimu ya biashara.

Kukosa fursa za mafunzo ya mara kwa mara, kwa kuwa huenda asipate muda wa kuhudhuria semina au mafunzo ambayo yanaweza kuboresha ujuzi wake.

8. Hatari ya Kudhulumiwa Kifedha

Wajasiriamali wanakabiliwa na hatari ya kudhulumiwa kifedha na wateja, washirika wa biashara, au hata wafanyakazi wao:

Wateja wanaoweza kuchelewesha au kutolipa kabisa deni, jambo ambalo linaweza kusababisha matatizo ya kifedha na kuvuruga mtiririko wa fedha wa biashara.

Kukabiliwa na changamoto za kudhibiti wafanyakazi kama wanaowaajiri, hasa kama hawana uzoefu wa kusimamia wafanyakazi kwa usahihi.

9. Changamoto za Soko na Mabadiliko ya Teknolojia

Mabadiliko ya haraka ya teknolojia na mwenendo wa soko huweza kuwa changamoto kubwa kwa wajasiriamali:

Mabadiliko ya kiteknolojia yanayoweza kuhitaji uwekezaji mpya katika vifaa na mfumo wa kazi, hali inayoongeza gharama za uendeshaji.

Mabadiliko ya mahitaji ya wateja, ambayo yanamlazimu mjasiriamali kuwa mwepesi wa kubadilika au kuongeza bidhaa na huduma mpya ili kukidhi soko.

Namna ya Kupunguza Madhara ya Kujiajiri

Kwa kuzingatia changamoto hizi, wajasiriamali wanaweza kuchukua hatua kadhaa kupunguza madhara na kufanikisha shughuli zao za kujiajiri:

Kupanga na kuwekeza kwa busara, ikiwa ni pamoja na kuweka akiba kwa ajili ya dharura na kulinda biashara dhidi ya athari za soko.

Kupata ujuzi zaidi wa biashara, kupitia mafunzo na kuungana na mitandao ya wajasiriamali, ambapo wanaweza kujifunza kutoka kwa uzoefu wa wengine.

Kuweka mipango ya kifedha na utafiti wa soko, ili kuelewa vyema hali ya soko na kujenga uwezo wa kubadilika haraka kulingana na mahitaji ya wateja.

Hitimisho

Kujiajiri kunaweza kuwa njia bora ya kujijengea uhuru wa kiuchumi na kufikia malengo binafsi, lakini kuna changamoto nyingi na madhara ambayo wajasiriamali wanakutana nayo.

Kwa kupanga vyema, kujifunza mara kwa mara, na kujiandaa kwa changamoto zinazoweza kujitokeza, mjasiriamali anaweza kupunguza madhara haya na kufanikiwa kwenye safari yake ya kujitegemea.

Ukitaka kufuga samaki sato kwa mafanikio

NA MWANDISHI WETU

UFUGAJI wa samaki aina ya sato ni moja ya shughuli zenye faida kubwa katika kilimo cha maji. Samaki hawa ni maarufu kwa sababu ya ladha yao nzuri, ukuaji wa haraka na uwezo wao wa kustahimili mazingira mbalimbali.

Ikiwa unataka kufuga samaki wa aina ya sato kwa mafanikio, ni muhimu kufuata hatua za kitaalamu ambazo zitakuwezesha kuongeza uzalishaji na faida.

1. Uchaguzi wa Eneo Sahihi

Eneo bora ni msingi wa kufanikisha ufugaji wa sato. Hapa ni mambo ya kuzingatia:

Maji Safi: Hakikisha eneo lako lina chanzo cha maji safi, kama vile mito, maziwa, au visima.

Udongo wa Mfinyanzi: Kwa mabwawa ya kuchimba, udongo wa mfinyanzi ni bora kwani huzuia kupotea kwa maji.

Upatikanaji wa Malisho: Eneo linapaswa kuwa karibu na rasilimali za chakula cha samaki.

2. Aina za Mabwawa

Kufuga samaki wa sato kunahitaji mabwawa maalum ambayo yanaweza kuwa ya aina tofauti:

Bwawa la Asili: Hutumia mito au maziwa yaliyopo kwa kuongeza uzio.

Bwawa la Kuchimba: Mabwawa yanayochimbwa ardhini kwa kutumia udongo wa mfinyanzi.

Mabwawa ya Saruji: Haya ni ya kudumu na rahisi kusimamia lakini gharama yake ni kubwa.

Mifumo ya Vizimba: Hii hutumika hasa kwenye maji ya mito na maziwa kwa kufuga samaki kwenye vyumba vya wavu vinavyoelea.

3. Uchaguzi wa Vifaranga

Kufanikisha ufugaji wa sato kunategemea ubora wa vifaranga: Chagua vifaranga wa sato wenye afya njema, wenye ukuaji wa haraka, na wanaostahimili mazingira yako.

Umri wa Kuanza Kufuga: Vifaranga wanapaswa kuwa na umri wa wiki 4-6 wakati wa kupandikizwa kwenye bwawa.

Upatikanaji wa Vifaranga: Hakikisha unapata vifaranga kutoka kwa mashamba au vituo vya kuaminika.

4. Lishe ya Samaki Aina ya Sato

Sato wanahitaji lishe bora kwa ukuaji wa haraka: Chakula cha Kiwandani: Tumia chakula kilichoboreshwa chenye protini nyingi kwa ajili ya ukuaji wa haraka.

Vyakula vya Asili: Vyura, planktoni, na magugu ya maji ni sehemu ya chakula cha asili cha sato.

Ratiba ya Kulisha: Wape chakula mara 2-3 kwa siku kulingana na umri na uzito wa samaki.

5. Matunzo ya Bwawa

Ili samaki wako wakue vyema, bwawa linahitaji matunzo maalum: Usafi wa Maji: Badilisha maji mara kwa mara ili kuondoa uchafu na kuhakikisha samaki wako wanapumua vizuri.

Udhibiti wa Magugu ya Maji: Ondoa magugu yanayokua kupita kiasi kwenye bwawa.

Utengenezaji wa Mabwawa Mapya: Mabwawa yanapaswa kuwa tayari angalau miezi miwili kabla ya kupandikiza vifaranga.

6. Kudhibiti Magonjwa

Afya ya samaki ni muhimu sana kwa uzalishaji: Chanjo na Dawa: Hakikisha unatumia dawa za kuzuia magonjwa kama bakteria na fangasi.

Ukaguzi wa Mara kwa Mara: Chunguza samaki mara kwa mara kwa ishara za magonjwa kama vile vidonda au rangi isiyo ya kawaida.

Uwepo wa Daktari wa Samaki: Fanya kazi na mtaalamu wa samaki ili kushughulikia matatizo ya kiafya mapema.

7. Ukuaji na Kuvuna

Samaki aina ya sato wanachukua muda wa miezi 6-8 kufikia ukubwa wa kuvuna.

Ukubwa wa Kuvuna: Wastani wa samaki wa sato huwa na uzito wa gramu 250 hadi 500 wakati wa mavuno.

Mbinu za Kuvuna: Tumia nyavu maalum ili kuwavua samaki kwa usalama.

Usindikaji wa Samaki: Baada ya kuvuna, samaki wanaweza kuhifadhiwa kwa barafu, kukaushwa, au kufungashwa kwa ajili ya soko.

8. Masoko ya Samaki wa Sato

Sato wana soko pana kwa sababu ya mahitaji yao makubwa: Masoko ya Ndani: Sokoni, mahoteli, na migahawa ni wateja wakubwa wa sato.

Masoko ya Nje: Unaweza kuuza samaki wa sato katika nchi jirani au kwa ajili ya usafirishaji wa kimataifa.

Thamani ya Ziada: Samaki wa sato wanaweza kusindikwa zaidi kuwa bidhaa kama vile filet au samaki wa kukaanga tayari.

9. Faida za Kufuga Samaki Aina ya Sato

Uzalishaji Haraka: Sato wanakua kwa haraka na wanaweza kuvunwa baada ya miezi michache.

Mahitaji Makubwa: Samaki wa sato wana mahitaji makubwa sokoni. Chakula Bora: Ni chanzo kizuri cha protini kwa jamii.

Faida ya Kifedha: Ufugaji huu unaweza kutoa kipato kikubwa kwa gharama ndogo za uendeshaji.

Hitimisho

Kufuga samaki aina ya sato ni shughuli yenye faida kubwa ikiwa utafuata hatua zote muhimu.

Hakikisha unazingatia lishe bora, afya ya samaki, na mazingira safi ya mabwawa.

Kwa kufuata mwongozo huu, unaweza kufanikisha biashara ya samaki na kuchangia maendeleo ya kiuchumi katika eneo lako.

Kanga Wanaweza Kukutoa Katika Ufukara

NA MWANDISHI WETU

KANGA ni ndege wa kufugwa ambaye anatoa faida nyingi, ikiwa ni pamoja na nyama yenye ladha nzuri, mayai yenye thamani, na uwezo wa kudhibiti wadudu shambani.

Kufuga kanga ni rahisi endapo utafuata taratibu sahihi. Hapa chini ni mwongozo wa hatua kwa hatua kuhusu namna ya kufuga kanga kwa mafanikio.

1. Kuchagua Eneo la Kufugia

Eneo bora la kufugia kanga linapaswa kuwa na usalama dhidi ya wanyama wanaoweza kuwadhuru, kama vile paka mwitu au fisi. Weka nafasi ya kutosha kwa kanga kutembea na kujimudu.

Mbali na kukwepa maeneo yenye kelele nyingi, kwani kanga ni ndege waoga na wanahitaji utulivu, hakikisha kuna sehemu ya wazi na sehemu iliyofunikwa ili kanga waweze kujikinga na mvua na jua kali.

2. Kuandaa Banda la Kanga

Banda la kanga linapaswa kuwa, lenye uingizaji wa hewa wa kutosha. Safi na rahisi kusafisha mara kwa mara. Na vichanja vya kulalia usiku, kwani kanga hupenda kulala juu. Weka maranda ya mbao au nyasi kavu sakafuni ili kudhibiti unyevu na kuzuia magonjwa.

3. Kuchagua Kanga wa Kuanza Nao

Unaweza kuanza na vifaranga vya kanga walioanguliwa. Mayai ya kanga kwa ajili ya kuatamiza. Kanga wakubwa kutoka kwa wafugaji waaminifu. Hakikisha kanga wana afya njema kwa kuangalia macho yao, manyoya na tabia zao.

4. Chakula na Lishe

Lishe bora ni muhimu kwa ukuaji wa kanga na uzalishaji wa mayai. Kanga hula vyakula mbalimbali, ikiwa ni pamoja na:

Mahindi yaliyosagwa. Pumba za mpunga na ngano. Chakula maalum cha kuku wa mayai (layer mash) au wa nyama (broiler mash). Wadudu kama vile mchwa, minyoo, na funza, ikiwa wanapatikana. Wape pia mboga za majani kama mchicha na majani ya maboga.

Hakikisha chakula kimehifadhiwa vizuri ili kuepusha kuharibika au kuchafuliwa na sumu.

5. Huduma ya Afya

Kanga ni ndege wenye kinga nzuri ya mwili, lakini bado wanahitaji huduma ya afya ya mara kwa mara:

Wape chanjo dhidi ya magonjwa kama Newcastle na Gumboro.

Hakikisha banda ni safi na lina mazingira mazuri ya usafi.

Wape maji safi kila siku.

Fuata ushauri wa daktari wa mifugo kuhusu dalili zozote za ugonjwa, kama vile kukosa hamu ya kula, kuzubaa, au kuhara.

6. Maji na Vifaa vya Kunyweshea

Kanga wanahitaji maji safi na salama kila wakati. Weka maji kwenye vyombo visivyoweza kupinduliwa ili kuepuka uchafuzi.

Hakikisha vifaa vyote vya chakula na maji vinaosha mara kwa mara.

7. Kudhibiti Mazingira

Katika wiki za mwanzo, vifaranga wanahitaji joto la nyuzi 32-35°C. Tumia taa za joto (brooders) au vifaa vingine vya kuongeza joto. Hakikisha banda lina mwanga wa kutosha mchana na usiku.

8. Kudhibiti Uzazi wa Kanga

Kanga hupendelea kutaga mayai kwenye mazingira tulivu. Weka sehemu maalum ya kutagia kwa kuweka nyasi au pamba safi.

Unaweza kuatamiza mayai kwa kutumia: Kanga wenyewe. Kuku wa kienyeji. Mashine za kuatamishia (incubators). Mayai yanapaswa kukusanywa mara kwa mara na kuhifadhiwa katika mazingira yasiyo na joto kali kupita kiasi.

9. Uvunaji wa Kanga

Kanga wanaweza kuvunwa kwa: Nyama: Kanga wa miezi 4-6 wanaweza kuchinjwa kwa nyama bora.

Mayai: Weka mpango wa kukusanya mayai kwa ajili ya kuuza au kuatamiza.

10. Masoko na Mauzo

Kanga wana soko kubwa kutokana na ladha yao na thamani ya lishe. Tafuta masoko kama:

Migahawa na hoteli

Masoko ya rejareja na jumla. Wauzaji wa mayai na vifaranga wa ndege wa kufugwa. Tangaza bidhaa zako kupitia mitandao ya kijamii, matangazo ya kijiji, na majukwaa ya biashara kama wauzaji.com.

Hitimisho

Kufuga kanga ni rahisi na kunaweza kuleta faida kubwa endapo utafuata hatua zote muhimu.

Unapotaka ‘kupiga hela’ kwa kulima vitunguu

NA MWANDISHI MAALUM

VITUNGUU ni zao muhimu linalolimwa kwa wingi nchini Tanzania na sehemu nyingine za Afrika Mashariki. Zao hili lina thamani kubwa sokoni kutokana na matumizi yake mengi jikoni kama kiungo cha chakula na hutumika pia katika tiba za asili.

Kilimo cha vitunguu Tanzania kinaweza kutoa faida kubwa kwa wakulima endapo hatua sahihi zitafuatwa kuanzia uchaguzi wa eneo bora, mbegu mpaka kuvuna na kuhifadhi.

Katika mwongozo huu, tutaelezea hatua kwa hatua jinsi ya kufanikisha kilimo cha vitunguu kwa ufanisi.

1. Uchaguzi wa Eneo Bora

Vitunguu hustawi vizuri katika hali ya hewa ya wastani hadi joto, yenye mvua ya wastani kati ya milimita 500 hadi 700 kwa mwaka.

Vitunguu havipendi maji mengi kwani vinaweza kuoza, hivyo maeneo yenye mvua nyingi sana yanaweza kuwa changamoto.

Ni muhimu kuchagua eneo lenye mvua ya wastani na hali ya joto kati ya nyuzi joto 15°C hadi 30°C.

Udongo

Vitunguu vinastawi vizuri kwenye udongo wa kichanga au udongo mwepesi wa mfinyanzi wenye rutuba ya kutosha. Udongo unapaswa kuwa na uwezo mzuri wa kupitisha maji ili kuzuia maji yasituwame.

Udongo wenye pH ya kati ya 6.0 hadi 7.0 ni bora kwa kilimo cha vitunguu.

Kabla ya kupanda, ni vyema kufanya kipimo cha udongo ili kujua hali yake na kuongeza virutubisho endapo itahitajika.

2. Maandalizi ya Shamba

Shamba linapaswa kusafishwa vizuri kwa kuondoa magugu na mabaki ya mimea ili kuruhusu vitunguu kustawi bila ushindani wa virutubisho.

Unaweza kutumia mbinu za asili kama kulima kwa mkono au kutumia trekta kutayarisha udongo.

Kulima Udongo

Ni muhimu kulima udongo kwa kina cha wastani ili kufungua udongo na kuhakikisha mizizi ya vitunguu inapenya vizuri.

Udongo uliohuru hurahisisha upenyezaji wa maji na hewa kwa urahisi, jambo ambalo ni muhimu kwa ukuaji mzuri wa vitunguu.

Kutayarisha Matuta

Kwa kawaida, vitunguu hupandwa kwenye matuta ili kurahisisha mifereji ya maji na kuzuia maji yasijikusanye shambani.

Matuta yanapaswa kuwa na upana wa mita 1 na urefu wa mita 10 au zaidi, kutegemeana na ukubwa wa shamba. Kila tuta linafaa kuwa na kina cha sentimita 15 hadi 20.

3. Uchaguzi wa Mbegu Bora

Kuna aina mbalimbali za vitunguu, lakini vitunguu vikubwa vya rangi ya zambarau (Red Creole) na vile vya rangi ya kijani-kahawia (Texas Grano) ni maarufu zaidi Tanzania.

Uchaguzi wa aina ya mbegu unategemea hali ya hewa, soko, na malengo yako ya kilimo.

Uandaaji wa Mbegu

Mbegu bora ni zile zilizokomaa vizuri na zenye afya. Kabla ya kupanda, mbegu zinapaswa kuchambuliwa ili kuondoa zile zilizoharibika au kuathirika na magonjwa.

Vitunguu vinaweza kupandwa kutoka kwenye mbegu au kutoka kwenye miche iliyokwisha kuandaliwa kwenye kitalu.

4. Uanzishaji wa Vitalu

Kitalu ni eneo maalum la kuoteshea mbegu kabla ya kuhamishiwa shambani. Kitalu kinapaswa kuwa na udongo laini, wenye rutuba, na unyevu wa wastani.

Miche hukua kwenye kitalu kwa muda wa takriban wiki 5 hadi 6 kabla ya kuhamishiwa shambani.

Kupanda Mbegu Kitaluni

Mbegu za vitunguu hupandwa kwenye mistari, zikiwa na umbali wa sentimita 5 kati ya mbegu na sentimita 10 kati ya mistari. Miche inapofikia urefu wa takriban sentimita 15 hadi 20, inaweza kuhamishiwa shambani.

5. Kupanda Shambani

Miche ya vitunguu inapaswa kuhamishiwa shambani baada ya wiki 5 hadi 6. Umbali wa kupanda kati ya mimea ni sentimita 10 hadi 15 na kati ya mistari ni sentimita 30.

Kupanda kwa umbali sahihi husaidia mimea kupata nafasi ya kutosha ya kukua na kupata virutubisho vya kutosha.

Kupanda Mbegu Moja kwa Moja

Ikiwa unataka kupanda mbegu moja kwa moja shambani, hakikisha kwamba mbegu zinapandwa kwa kina kifupi, karibu sentimita 1 hadi 2 chini ya udongo, na umbali wa sentimita 10 kati ya mbegu.

6. Matunzo ya Shamba

Palizi ni muhimu sana ili kuzuia magugu kushindana na mimea ya vitunguu kwa virutubisho. Magugu yanaweza kupunguza mavuno yako kwa kiasi kikubwa kama hayataondolewa kwa wakati.

Ni muhimu kupalilia shamba mara baada ya mimea kuota na mara kwa mara.

Kumwagilia

Vitunguu vinahitaji maji ya kutosha ili kukua vizuri, hasa katika hatua za mwanzo.

Kumwagilia kunapaswa kufanyika mara kwa mara, lakini ni muhimu kuhakikisha kuwa maji hayajituwami shambani kwani vitunguu vinahitajika kukua kwenye udongo ulio na unyevu wa wastani.

Umwagiliaji wa matone unashauriwa zaidi ili kutumia maji kwa ufanisi.

Mbolea

Mbolea ya asili kama vile samadi au mboji ni muhimu kwa kuongeza rutuba ya udongo.

Pia unaweza kutumia mbolea ya viwandani yenye virutubisho vya nitrojeni, fosfati, na potasiamu (NPK).

Hakikisha unafuata ushauri wa wataalamu wa kilimo ili kujua kiasi sahihi cha mbolea kinachohitajika.

Udhibiti wa Magonjwa na Wadudu

Vitunguu vinaweza kushambuliwa na magonjwa kama vile ukungu (downy mildew) na kuoza kwa vitunguu (onion rot).

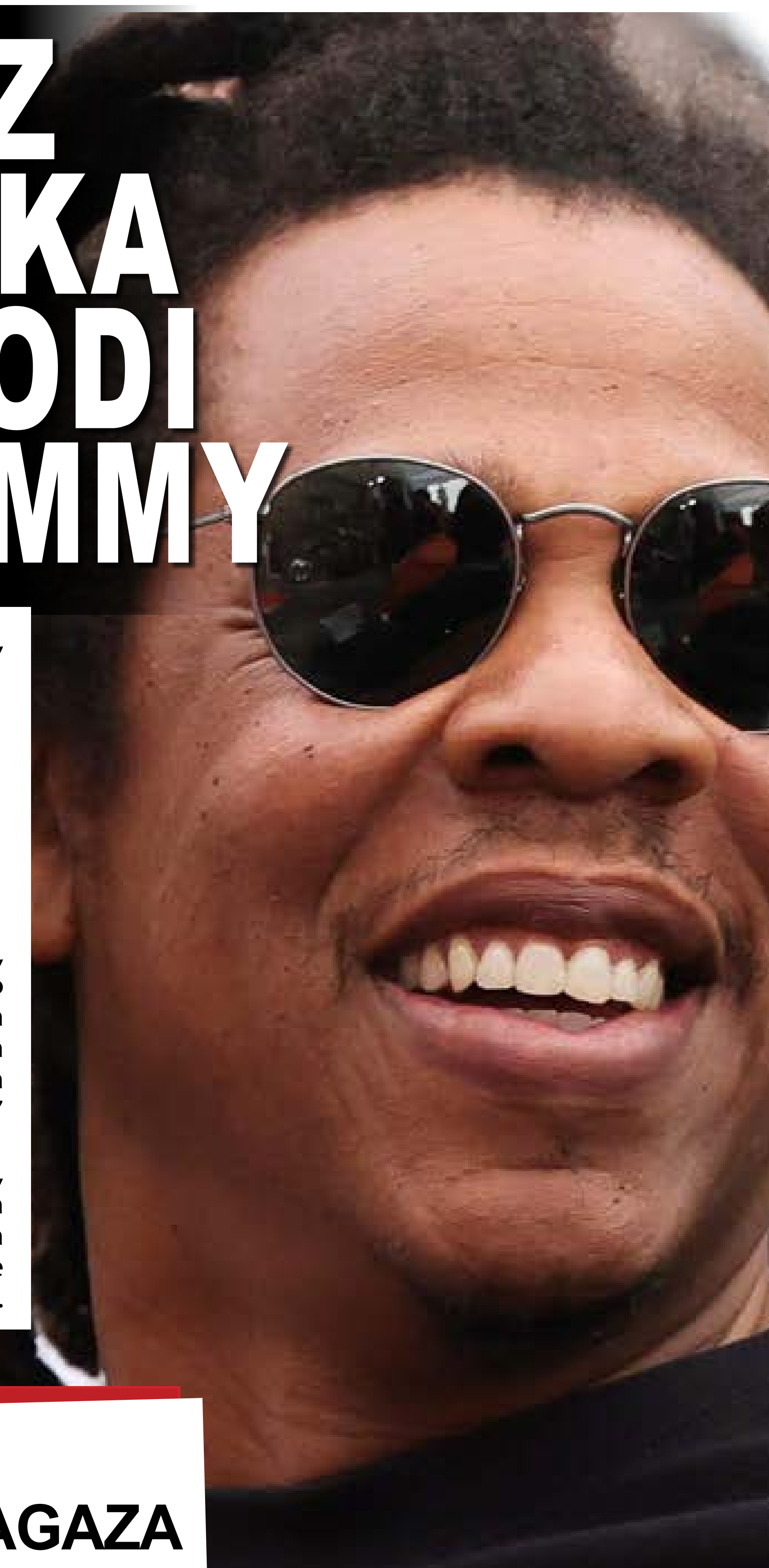

JAY-Z AWEKA REKODI GRAMMY

LOS ANGELES, Marekani

RAPA wa viwango vya juu, Jay-Z, ameandika historia ya kuwa msanii mwenye tuzo nyingi katika historia ya Grammy.

Wikiendi iliyopita, supastaa huyo mwenye mkwanja wa kutosha alibeba tuzo yake ya 25 katika hafla ya msimu wa 47 wa Grammy.

Kwa kufanya hivyo, sasa Jay-Z anakuwa amemzidi tuzo moja mshikaji wake, Kanye West, ambaye ana 24.

DAVIDO AMPONGEZA TEMS

LAGOS, Nigeria

SUPASTAA wa Lagos, Davido, ameibuka na kumpongeza bibiye anayefanya vizuri katika soko la muziki wa Nigeria, Tems.

Katika hafla ya Grammy iliyofanyika Jumapili ya wiki iliyopita, Tems aliibeba tuzo ya Msanii Bora wa Mwaka wa Afrika.

Tems aliibeba tuzo hiyo kupitia ngoma yake ya 'Love Me Jeje', akiwapiku mastaa kibao, wakiwamo Yemi Alade na Wizkid.

LAMAR AMGARAGAZA DRAKE

LOS ANGELES, Marekani

LILE bifu kati ya marapa Kendrick Lamar na Drake lilinogeshwa na hafla ya tuzo za Grammy wikiendi iliyopita. Ni baada ya Lamar kumpiku Drake kwa kubeba tuzo.

Lamar, kupitia wimbo 'aliom-dis' Drake uitwao 'Not Like Us', alinyakua tuzo tano, ikiwamo ile ya Wimbo Bora wa Hip hop.

PALACE KUNG'OA BEKI MILAN

LONDON, England

KLABU ya Crystal Palace iko kwenye mawindo ya kuinasa saini ya beki wa kati wa AC Milan, Strahinja Pavlovic.

Kwa mujibu wa ripoti, kocha wa Palace, Oliver Glasner, ndiye anayeshinikiza usajili wa mchezaji huyo.

JORGINHO FRESHI FLAMENGO

LONDON, England

KIUNGO wa kimataifa wa Italia, Jorginho, huenda akamalizana na mabosi wa klabu ya Flamengo ya Brazil.

Kwa mujibu wa ripoti, Jorginho mwenye umri wa miaka 33, atatua Brazil mwishoni mwa msimu huu.

SAINT-MAXIMIN AKWAMA NAPOLI

NAPOLI, Italia

DILI la staa wa Al-Ahli ya Saudi Arabia, Allan Saint-Maximin, kujiunga na Napoli ya Italia limeonekana kukwama.

Kwa mujibu wa ripoti, klabu mbili hizo zimeshindwa kufikia makubaliano juu ya nyota huyo wa miaka 27.

KROUPI ATAKIWA TOTTENHAM

LONDON, England

TOTTENHAM inaangalia uwezekano wa kuinasa saini ya mpachikaji mabao wa kimataifa wa Ufaransa, Eli Junior Kroupi.

Kwa mujibu wa ripoti, Tottenham inatoana jasho na klabu za Chelsea na West Ham United katika dili hilo.

TEL AITAMANI MAN UNITED

MANCHESTER, England

MSHAMBULIAJI wa kimataifa wa Ufaransa, Mathys Tel, amemwambia wakala wake kuwa anaitaka Manchester United.

Mazungumzo kati ya Man United na klabu yake ya Bayern Munich yamekwama, hivyo inasubiriwa kiangazi, mwaka huu.

Mjasiriamali spoti

MJASIRIAMALI FEBRUARI 6, 2025

Tovuti: www.mjasiriamali.co.tz

KOCHA MPYA YANGA MKWARA MZITO

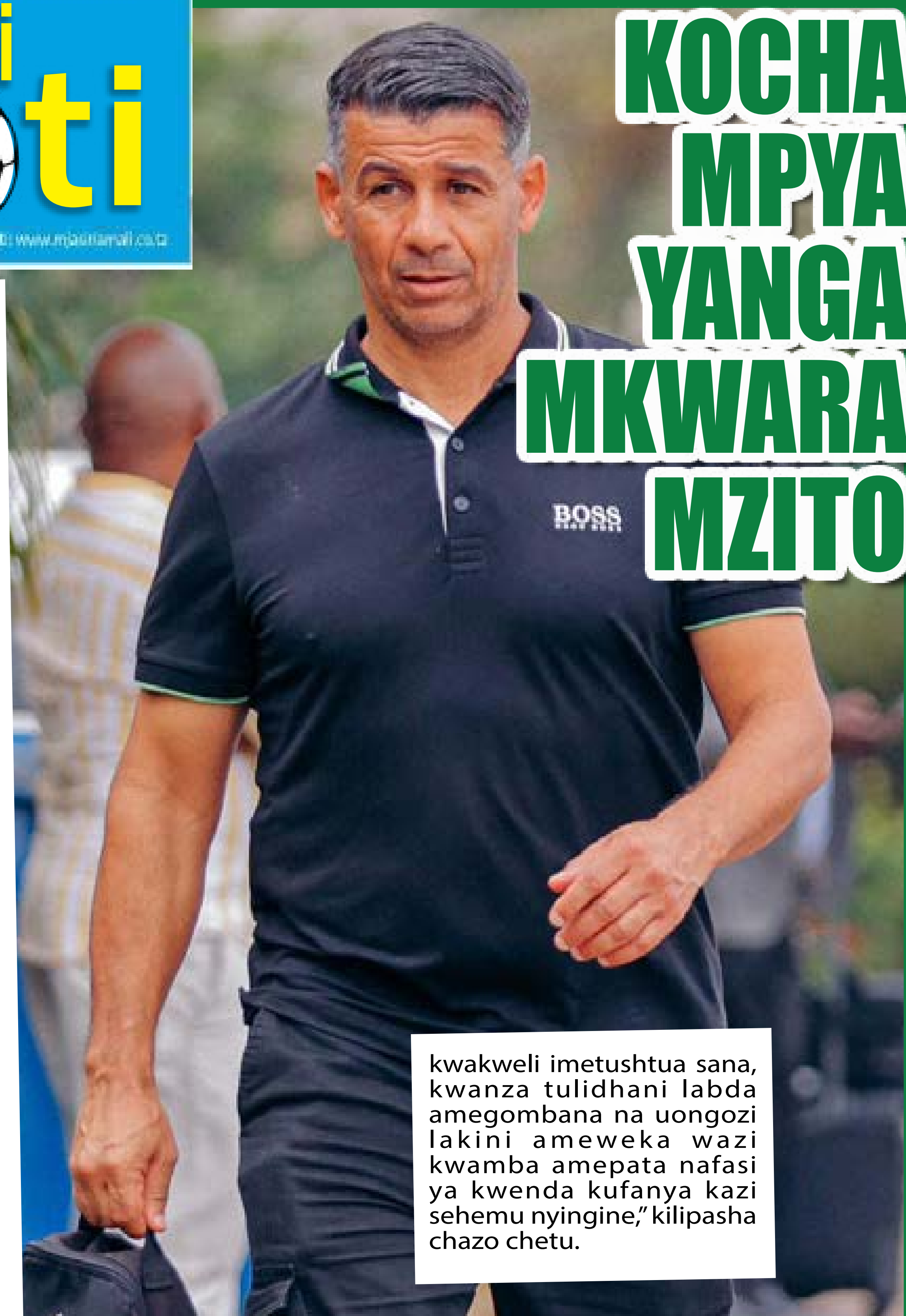

>>AKUTANA NA WACHEZAJI, AWAAMBIA ANACHOTAKA

NA ASHA SEKFU

KOCHA Miloud Hamdi ambaye amechukua mikoba rasmi ya kuifundisha Yanga toka kwa Sead Ramavic aliyeondoka, amepiga mkwara mzito na kusema 'anajua alichofuata Tanzania'.

Miloud ambaye amewasili jijini Dar es Salaam jana, alikutana na wachezaji na kuwaambia wazi nini kile anachokitaka kwao, huku akitabanaisha wazi kwake hakuna staa ila kile unachofanya uwanjani ndicho kitakachokugeuza uwe staa kwake.

"Miloud ametua jana na tayari amekutana na wachezaji wote na kuwaambia matarajio yao kwake, hana mzaha katika hili na amewataka wahakikishe wanaipambania nembo ya Yanga kwa nguvu zote.

"Amezungumza nao kifupi, amewaambia atakutana na mchezaji mmoja mmoja ili kuzungumza naye, ili ajue changamoto ya kila mmoja na amewataka wafunguke kwake," kilisema chanzo chetu.

Miloud mzaliwa wa Algeria mwenye uraia wa Ufaransa, anakuja Yanga kuchukua nafasi ya Ramovic ambaye ameondoka katika kikosi hicho kwa kile kinachodaiwa kupata dili mpya sehemu nyingine.

Juzi, Ramovic aliwashtua wachezaji akiwaaga rasmi kwamba baada ya mchezo dhidi ya KenGold uliopigwa jana hataendelea kuwa kocha wa timu hiyo.

"Ni kweli kocha ametuaga baada ya mazoezi kumalizika, kwakweli imetushtua sana, kwanza tulidhani labda amegombana na uongozi lakini ameweka wazi kwamba amepata nafasi ya kwenda kufanya kazi sehemu nyingine," kilipasha chazo chetu.

CAF yaitega Simba

NA MWANDISHI WETU

SHIRIKISHO la Soka Barani Afrika (CAF) limetangaza tarehe ya droo ya robo fainali ya mashindano ya Klabu Bingwa na Kombe la Shirikisho Afrika kwa timu zilizofuzu hatua hiyo msimu huu ambapo pia limepanga tukio hilo kufanyika Doha, Qatar Februari 20.

Baada ya kumaliza katika nafasi ya kwanza kwenye Kundi A, la Kombe la Shirikisho Afrika, Simba inatarajia kukutana na timu mojawapo iliyomaliza katika nafasi ya pili kwenye kundi lake ambapo inaweza kukutana na ama Asec Mimosas (Ivory Coast), Stellenbosch (Afrika kusin) na Al Masry (Misri).

Simba ambao ndiyo wawakilishi pekee wa Tanzania katika michuano ya Kimataifa walifanikiwa kufuzu hatua ya robo fainali baada ya kumaliza nafasi ya kwanza katika kundi A ambapo ilikuwa imepangwa na timu za CS Constantine, CS Sfaxien na Bravos do Maquis ya Angola.

Vijana wa Fadlu Davids walikusanya jumla ya pointi 13 baada ya kushinda mechi nne, sare mechi moja na kupoteza mechi moja katika mechi sita walizocheza.

Timu za Kombe la Shirikisho zilizofuzu robo fainali ni Simba (Tanzania), CS Constantine (Algeria), Stellenbosch (Afrika Kusini), RS Berkane (Morocco), ASEC Mimosas (Ivory Coast), USM Alger (Algeria) na Al Masry pamoja na Zamalek zote za Misri.

Timu za Ligi ya Mabingwa zilizofuzu robo fainali ni Al-Hilal (Sudan), Espérance de Tunis (Tunisia) MC Alger (Algeria) FAR Rabat (Morocco) Al Ahly (Misri) Pyramids (Misri) na Mamelodi Sundowns pamoja na Orlando Pirates zote za Afrika Kusini.